

OPOMBE O VSEBINI KOT DOPOLNILO VSEBINSKEGA OPISA LEPOSLOVJA

**Alenka Šauperl, Viktor Harej, Tanja Merčun,
Tamara Jesenovec, Jelka Kastelic, Barbara
Plestenjak, Uršula Vimer Kovaček**

Oddano: 24. 5. 2007 – Sprejeto: 13. 9. 2007

Izvirni znanstveni članek

UDK 025.343:028.41

Izvleček

Vsebinski opis leposlovja je bil v Sloveniji dolgo omejen na označevanje z vrstilcem UDK. Ta je bil predvsem namenjen razvrstitvi dela na policah. Bralci so si čtivo izbirali z iskanjem po policah. Knjižničarji pa so se pri svetovanju zanašali na osebno poznavanje zbirke. Za vsebinski opis, kakršnega dobijo neleposlovna dela, bi potrebovali veliko časa. Zato smo želeli ugotoviti, ali bi si knjižničarji pri tem delu lahko pomagali z literarnimi kritikami in ocenami (anotacijami) v časopisju. Pregledali smo majhne vzorce kritik v časopisju in jih primerjali z anotacijami, ki so jih za ista dela pripravili knjižničarji v okviru projekta »Priporočamo!«. Ugotovili smo, da knjižničarji in kritiki različno opisujejo vsebino, zato kritike brez sprememb ne bi bile primerno dopolnilo vsebinskega opisa. Lahko pa so vir za identifikacijo dodatnih predmetnih oznak, ki bi jih knjižničarji vključili v vsebinski opis. Enako je bilo ugotovljeno za leposlovje za mladino. Pri pregledu pojmov, ki smo jih kot potencialne predmetne oznake izluščili iz kritik, smo ugotovili, da se velikokrat ne pojavljajo v Splošnem slovenskem geslovníku in geslovníku Pionirske knjižnice za mladinsko leposlovje. Priporočljivo bi bilo, da bi oba geslovníka vključila več abstraktnih izrazov, ki so v leposlovju pogostejši. Priporočamo tudi povezavo obeh geslovníkov.

Ključne besede: leposlovje, knjižnični katalogi, vsebinska obdelava, anotacije, literarne kritike

ŠAUPERL, Alenka et al. Enhancement of subject description of fiction with annotations. Knjižnica, Ljubljana, 51(2007)3-4, p. 97-115

Abstract

In Slovenia, subject description of fiction was traditionally limited to the Universal Decimal Classification number, which was mainly assigned for shelving. Readers found their books by browsing the library shelves, while librarians had to rely on their personal familiarity with the library collection if they wanted to advise readers on the selection of books. Subject description, such as is often associated with non-literary works, would require a lot of time. Therefore, we wanted to know whether reading book reviews in newspapers could replace reading the entire literary work. We analysed a small sample of book reviews written by literary critics and published in Slovenian newspapers and compared them to the reviews, written by librarians for the same literary works (in the »Priporočamo!« project). We realized that the content is different. However, they could be used for identification of additional subject headings. The same findings resulted from a similar analysis of literary works written for children. Concepts, that seemed potentially appropriate subject headings, often actually do not appear in the Slovenian subject headings or subject headings from the Pionirska knjižnica of Ljubljana. Both subject heading lists should include a larger number of abstract concepts, which more often appear in literary than in non-literary works. Both subject heading lists should also be coordinated.

Keywords: fiction, library catalogs, subject description, book reviews, notes

1 Uvod

Vsebinski opis leposlovja je bil v Sloveniji dolgo omejen na golo označevanje z vrstilcem UDK. Ta je navadno izražal nacionalno književnost, kateri je delo pripadalo, ter literarno zvrst (npr. 821.163.6-32 slovenska književnost - novele). Vrstilec je bil namenjen razvrstitvi dela na knjižnih policah. Bralci so si čtivo večinoma izbirali z iskanjem po policah (Ločniškar-Fidler, 2004; Pogorelec, 2004). Knjižničarji informatorji pa so se morali zanašati na osebno poznavanje zbirke, če so hoteli bralcem pri iskanju čtiva svetovati. Ob sedanjem obsegu leposlovnega gradiva in prednostih uporabe računalniškega kataloga pri iskanju stvarnega gradiva (neleposlovnega) pa se upravičeno postavi vprašanje, ali ne bi kazalo tudi leposlovnih del bolje opisati po vsebini. V tem smislu je projekt "Skriti zaklad" raziskal osnove in utrl pot za gesljenje leposlovja v nekaterih knjižnicah (Pogorelec et al., 2004; Zwitter, 2005). To pa nekaterim bibliotekarjem ni zadostovalo, in so se lotili bogatejšega opisovanja leposlovnih del (npr. projekt »Priporočamo!« knjižničarjev celjskega območja). Da je potreba po vsebinskem opisu leposlovja velika, je pokazala tudi udeležba na posvetovanju Gesljenje leposlovja v okviru Strokovnih sred, ki ga je 11. januarja 2006 organizirala Pionirska knjižnica v

sodelovanju s Sekcijo za splošne knjižnice ZBDS in Oddelkom za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Vsebinsko opisovanje leposlovja pa je zahteven proces. Če lahko katalogizator pri stvarnem gradivu pregleda kazalo, predgovor, naslove poglavij, poudarjeno besedilo in podobne značilne dele celote, si pri leposlovju s tem ne more pomagati. Delo mora prebrati v celoti. To zahteva precej časa. Če računamo, da v Sloveniji izdajo približno 800 leposlovnih del letno (Statistični letopis, 2005) in je za vsako delo potrebnih npr. 10 ur branja, potem je to delo za 4,7 FTE, torej za skoraj pet zaposlenih bibliotekarjev v vsaki knjižnici, glede na to, da v NUK tega gradiva večinoma ne opisujejo po vsebini, temveč po obliki (SSG, 2002). Postavi se vprašanje, kako bi bilo mogoče postopek vsebinske analize in opisa opraviti kar najbolj informativno in hkrati ekonomično.

Književne kritike pripravijo novinarji, uredniki ali drugi ustvarjalci in jih objavijo v splošno dostopnih časnikih in časopisih. Tudi take kritike so opisi leposlovnih del. Slovar slovenskega knjižnega jezika kritiko nasploh definira tako:

analiza novega znanstvenega ali umetniškega dela zaradi splošne presoje in ločitve pozitivnih in negativnih sestavin.

Podoben besedilni opis pripravijo bibliotekarji z anotacijami ali opombami o vsebini. To so izvlečkom podobna kratka besedila, ki pa se od izvlečkov ločijo po pomembni lastnosti: medtem ko izvlečki nikoli ne vsebujejo informacij, ki ne bi izhajale iz dela samega, anotacije lahko prinašajo informacije tudi iz drugih virov. Književne kritike lahko govorijo tudi o avtorjih, nagradah, ki jih je delo dobilo, in drugih lastnostih literarnega dela. Enake lastnosti literarnih del navadno opisujejo anotacije ali opombe o vsebini. Ali bi si torej bibliotekarji lahko pomagali z literarnimi kritikami, ko pripravljajo vsebinski opis leposlovnih del?

Zastavili smo si prvo od treh raziskovalnih vprašanj:

1. Ali je vsebina javno dostopnih literarnih kritik podobna vsebini opomb o vsebini, ki so jih za ista dela napisali bibliotekarji?

Ob predpostavki, da so literarne kritike ustrezne, smo se vprašali, ali bi lahko iz teh kritik črpali navdih za izbor ustreznih predmetnih oznak za konkretno literarno delo. Zastavili smo si tudi drugo raziskovalno vprašanje:

2. Ali bi lahko literarne kritike uporabili kot vir predmetnih oznak za leposlovna dela?

Pri tem smo dejansko preverjali, ali bi lahko bibliotekar naredil vsebinski opis le na podlagi literarne kritike, ne da bi prebral celotno delo. Pri tem smo kmalu ugotovili, da je literarnih kritik za leposlovna dela za odrasle precej več kot objektivnih ocen literarnih del za otroke. Ugotovili smo, da je *Šolska*

knjižnica ena od redkih revij, v kateri lahko najdemo zanesljive ocene literarnih del za otroke. Temu ustrezno smo prilagodili drugo vprašanje:

Ali bi lahko literarne kritike uporabili kot vir predmetnih oznak za leposlovna dela za odrasle?

Dodatno pa smo si zastavili vprašanje:

3. Ali bi anotacije iz revije *Šolska knjižnica* lahko služile kot vir predmetnih oznak za leposlovje za otroke?

Na vsa ta vprašanja so raziskovalci v tujini že iskali odgovore. Pri nas pa sta odgovora na drugi dve raziskovalni vprašanji nastala kot seminarsko delo v okviru predmeta Klasifikacija 2 dodiplomskega študija bibliotekarstva v študijskem letu 2005/2006 in bila v obliki plakata predstavljena na že omenjenem posvetovanju »Gesljenje leposlovja« v okviru Strokovnih sred, ki jo je 11. januarja 2006 organizirala Pionirska knjižnica v sodelovanju s Sekcijo za splošne knjižnice ZBDS in Oddelkom za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

2 Pregled dosedanjih raziskav

Med številnimi raziskovalnimi vprašanji, ki si jih je zastavila Susan Hayes (2001) je bilo tudi vprašanje, ali lahko besedišče literarnih kritik uporabimo za oblikovanje predmetnih oznak ter ali je to besedišče skladno z Geslovníkom Kongresne knjižnice (*Library of Congress Subject Headings*), ki se po ameriških smernicah za vsebinski opis leposlovja *Guidelines of Subject Access to Individual Works of Fiction, Drama, Etc.* (1990) uporablja za vsebinski opis leposlovja v ZDA. Pri tem je Susan Hayes iz strokovnih in popularnih literarnih kritik izbrala tiste besede ali besedne zveze, ki so smiselno izražale vsebino in jih pretvorila v predmetne oznake Geslovníka Kongresne knjižnice. Preden je prebrala kritike pa je prebrala literarna dela v celoti in jim predmetne oznake dodelila na podlagi lastnih odločitev. Merilo za to, ali so literarne kritike primeren vir za identifikacijo predmetnih oznak, je bil delež ujemanja med predmetnimi oznakami, ki jih je identificirala raziskovalka, in predmetnimi oznakami, ki so bile identificirane v literarnih kritikah. V strokovnih kritikah – analizirala jih je 45 – in v poljudnih kritikah – teh je analizirala 75 – je bilo največ delnega ujemanja. To pomeni, da se besede ali besedne zveze niso ujemale dobesedno, temveč smiselno. Ujemanje je bilo boljše pri poljudnih kritikah, kar bi pomenilo, da so te uporabnejše za katalogizatorje. Pri tem je spoznala tudi, da tako literarni kritiki kot bibliotekarji (kar je tudi sama) leposlovna dela opisujejo na približno enak način, s približno enakimi besedami in besednimi zvezami.

Susan Hayes (2001) je k raziskovanju spodbudilo ravno pomanjkanje navodil za vsebinsko analizo v ameriških smernicah za vsebinski opis leposlovnih del *Guidelines of Subject Access to Individual Works of Fiction, Drama, Etc.* (1990). Literarna dela namreč nimajo vedno enostavne fabule, in postavi se vprašanje, kako opisati njihovo večplastnost. Susan Hayes večplastnost literarnih del ilustrira z romanom *Moby Dick*: ali gre v tem romanu res le za zgodbo norega kapitana v lovu na kita, ki je kapitanu odtrgal nogo? Kot piše Susan Hayes, je že Clare Beghtol (1994) opozorila na to, da je v leposlovnem delu težko razločiti objektivno zgodbo od osebnega doživetja bralca. Bralčevo doživetje pa je tudi pomemben del literarne stvaritve, saj običajno leposlovje beremo ravno zaradi tega doživetja, zaradi razpoloženja, ki nam ga vzbudi. Pri tem pa se tudi zastavi vprašanje, katero od obeh težko ločljivih ravni je treba zajeti v vsebinskem opisu in ali je raznolika doživetja mogoče opisati v istem vsebinskem opisu. S tem vprašanjem se je ukvarjala že Clare Beghtol (1994), ki pa je vseeno identificirala osnovne in relativno objektivne kategorije. To so: literarne osebe, dogodki, prostor in čas dogodka. Isti atributi (oseba, zgodba - dogodek, prostor in čas dogodka) so zajeti tudi v že omenjenih ameriških smernicah.

Ali bibliotekarji in bralci uporabljajo enake attribute za opisovanje leposlovnih del, pa se je spraševal Jarmo Saarti (2000). V svoji raziskavi je 30 udeležencev (po tri bibliotekarje in tri bralce iz petih finskih splošnih knjižnic) prosil, da napišejo izvleček (*summary*) petih leposlovnih del, med njimi treh iz finske književnosti in dve tuji deli. Ko je »izvlečke« analiziral, je ugotovil, da so razen vsebine opisovali tudi druge attribute. Največkrat so omenjali elemente iz vsebine, kot so tema, zaplet, osebe, okolje in čas dogajanja v romanu. Veliko sodelujočih v raziskavi je opisovalo tudi strukturo romana. Pri opisu so uporabljali fraze kot je npr. »na začetku romana«. Doživetje ob branju je bilo zelo pogosto omenjeno. Večkrat se je pojavila razlaga vloge romana v literarni zgodovini, biografski podatki o avtorju ali zgodovinski opis izhajanja romana. Pogosta je bila tudi ocena romana. Rezultati so razvidni iz Tabele 1.

Tabela 1: Delež uporabe različnih atributov pri vsebinskem opisu leposlovja z anotacijami iz raziskave Saartija (2000).

	vsebina	struktura	doživetje	položaj v lit. zgodovini	opis avtorja	ocena
bibliotekarji	100	100	80,0	26,6	46,6	86,6
uporabniki	100	100	93,4	53,4	60,0	93,4
vsi	100	100	86,7	40,0	53,3	90,0

Ker so udeleženci raziskave v opise vključevali doživetja, informacijo o položaju romana v literarni zgodovini, opis avtorja in oceno dela, ne moremo reči, da so pisali izvlečke. Lahko pa rečemo, da so pisali anotacije. Kot je bilo že omenjeno, anotacija namreč v nasprotju z izvlečkom lahko vsebuje podatke, ki ne izhajajo iz dokumenta samega, in lahko delo tudi vrednoti (hvali ali graja).

Ugotovimo lahko, da je za raziskano skupino finskih bralcev leposlovja zanimivo predstaviti in izvedeti predvsem vsebino dela. Kar 90 % pa jih je delo tudi ocenilo in 87 % jih je opisalo doživetje pri branju. Glede na delež poročil o položaju romanov v literarni zgodovini lahko ugotovimo, da so bili udeleženci v raziskavi zelo izobraženi in so imeli dober pregled nad književnostjo. Čeprav se moramo pri pregledovanju teh podatkov nenehno zavedati, da gre za zelo majhen vzorec ljudi, za 30 izbranih bralcev, lahko zasledimo nekoliko večjo željo po objektivnosti med knjižničarji kot med uporabniki: medtem ko je doživetje opisalo 80 % knjižničarjev, je to storilo 93 % uporabnikov; medtem ko je oceno romana zapisalo 87 % knjižničarjev, je to storilo 93 % uporabnikov.

3 Vsebina slovenskih anotacij in literarnih kritik

Ker nas je zanimalo, ali so isti atributi zanimivi tudi za slovenske bibliotekarje in literarne kritike, je A. Šauperl pregledala anotacije, ki jih je do 5. januarja 2006 izdelala skupina knjižničarjev celjske regije in so bili dostopni na domači strani Osrednje knjižnice Celje pod ikono »Priporočamo!«. Čeprav je namen teh anotacij, da bi uporabnike privabile k branju in ne nujno tudi, da bi objektivno prikazale vsebino, so bile primerne za to analizo. Osvetlujejo namreč attribute, ki jim knjižničarji pripisujemo dovolj velik pomen. Izmed 66 anotacij, ki so nastale v času od 3. oktobra 2003 do 15. decembra 2005, smo jih izbrali deset, za katere smo našli kritike tako v časniku *Delo* kot tedniku *Mladina*. Pri obeh časnikih smo uporabili njuno elektronsko verzijo, brezplačno dostopno na svetovnem spletu.

V analiziranih anotacijah in literarnih kritikah smo skupaj identificirali 13 atributov. Največkrat so tako avtorji literarnih kritik kot bibliotekarji opisovali tematiko literarnega dela, npr.:

»Ko se odpravi na potovanje, se ji v intimnem vzdušju spalnika, namenjenega ženskam - ženskega kupeja - odpira razgled in porajajo se vprašanja o smislu lastnega bivanja, ki ga spodbudijo pripovedi sopotnic o njihovem življenju, ljubezni, bolečini in zmagoslavju.« (Matoz, 2005)

Tudi doživetje bralca (kritika, bibliotekarja) je zelo pogosto opisano, npr.:

»Avtorica nas v romanu, napolnjenem s čudovitim vzdušjem in toplino, odpelje v središče življenja žensk v sodobni Indiji.« (Primc, 2005)

Ta navedek ilustrira tudi omembo literarne zvrsti, ki je na tretjem mestu po pogostosti, in kraj dogodka, ki je po pogostosti na osmem mestu.

Četrta po pogostosti je ocena dela, ki jo sočno ilustrira naslednji navedek:

»To je primer "avtomatične" pisave, ker ni treba nič misliti, ampak te vodijo pisateljski "hormoni", če si stara okrog štirideset, pa še panika, kar je iz romana zelo razvidno. Ampak panika v glavi še ne pomeni, da je to pogoj za začetek pisanja, kajti med paniko in zmešnjava je precejšnja razlika.« (M. Z., 2004)

Na petem mestu po pogostosti uporabe je opis avtorja literarnega dela, npr.:

»Pisateljica, mama in oglaševalka Anita Nair se je rodila v Kerali v Indiji, odrasla pa v delavskem naselju tovarne z orožjem v madraškem predmestju Avadi. Na univerzi je diplomirala iz angleškega jezika in književnosti. Njen uspeh se je začel leta 1992.« (Matoz, 2005)

Šesto in sedmo mesto si delita opis literarne osebe ali oseb in ponazoritev z besedilom iz literarnega dela. Opis literarne osebe ponazarja naslednji navedek:

»...glavni junak, Armin Minderhout, po smrti svoje partnerice Monike (komaj petindvajsetletna je umrla zaradi meningitisa) ostane sam z njunim sinom Boem.« (Vončina, 2005)

Ponazoritve z besedilom iz literarnega dela pa so značilne le za literarne kritike iz obeh časnikov. Anotacije iz projekta »Priporočamo!« namreč vsebujejo hiperpovezavo na odlomek iz vsakega literarnega dela. Ponazoritve so pripravljene na dva načina: z dobesednimi navedki in s parafraziranjem. Primer dobesedne navedbe najdemo npr. v kritiki van Loonovega dela *Sad strasti* Ane Ugrinović (2005):

»Otroci, ki jih bo rodila ženska, bodo podobni tistemu, ki ga ljubi. Če je to njen mož, bodo podobni možu. Če pa je to zakonolomec, bodo podobni zakonolomcu.«

Parafrazirano ponazoritev pa najdemo v Nežmahovi (2005) kritiki *Kraljice tišine* Marie Nimier:

»Ko torej sestavlja drobce, se razveseli njegovega dnevnika, dneva na katerega se je rodila. - Horror!!! Ljubi očka zapiše, da bi jo dojenčka najraje vrgel v reko!!!«

Omenili smo že, da je kraj dogodka na osmem mestu po pogostosti. Na devetem pa je opis drugih del istega ali drugih avtorjev, npr.:

»Soroden je Schlinkovemu ljubezenskemu romanu *Bralec* in romanu *Madame* poljskega pisatelja Libera. (Nežmah, 2004)« ali

»Priporočamo jo vsem, ki imajo radi branje v stilu Dnevnika Bridget Jones.« (anotacija dela *Zlikane gube, štrleči balkoni* v projektu »Priporočamo!«.)

Opisu podobnega dela je soroden atribut opisa literarnega dela samega. V takem primeru literarni kritiki ali bibliotekarji opisujejo nastanek dela ali kaj podobnega, npr.:

»... svetovna uspešnica, ki je do zdaj izšla že v triindvajsetih državah po svetu. Kritiki so jo označili za kulturni fenomen, skrit v zabavno in prijetno branje.« (Primc, 2005) ali

»Napisan desetletje po artistovi smrti po zapiskih, pismih, biografijah in izpovedih njegovih bližnjikov.« (Nežmah, 2004, 5M)

Omembo nagrad, ki jih je delo dobilo, smo šteli kot poseben atribut. Skupaj z atributom opisa dela zasedata deseto in enajsto mesto. Tako bibliotekarji kot kritiki ta atribut omenjajo. Zanimivo pa je, da se v *Mladinih* kritikah ne pojavlja. Čas literarnega dogajanja je na dvanajstem mestu po pogostosti pojavljanja. Za mnoga literarna dela pa je čas dogajanja mogoče ugotoviti iz konteksta. Struktura dela je na trinajstem, zadnjem mestu, omenjena le trikrat. To so omembe začetka romana ali njegovega obsega. Tabela 1 ilustrira pogostost pojavljanja vseh atributov.

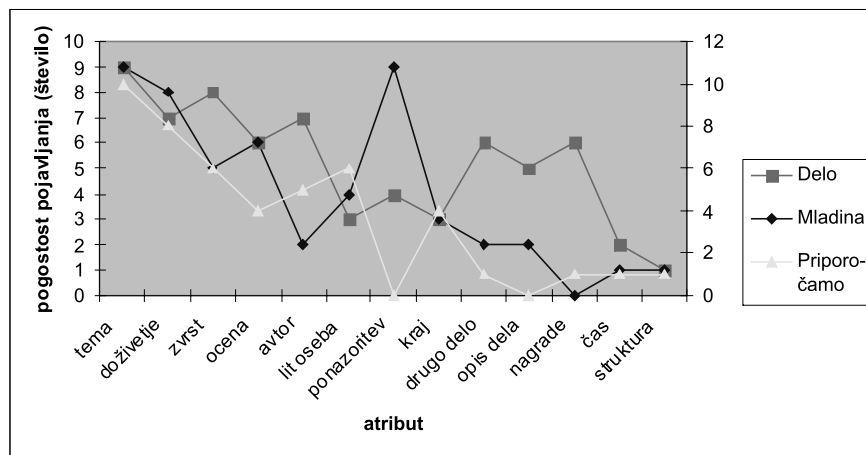
Tabela 1: Pogostost pojavljanja 13 atributov leposlovnih kritik in anotacij v analiziranih virih

vir	tema	doživetje	zvrst	ocena	avtor	lit. oseba	ponazoritev	kraj	drugo delo	opis dela	nagrade	čas	struktura
Delo	9	7	8	6	7	3	4	3	6	5	6	2	1
Mladina	9	8	5	6	2	4	9	3	2	2	0	1	1
Priporočamo	10	8	6	4	5	6	0	4	1	0	1	1	1
vsota	28	23	19	16	14	13	13	10	9	7	7	4	3
rang	1	2	3	4	5	6/7	6/7	8	9	10/11	10/11	12	13

Če primerjamo anotacije iz posameznega vira med seboj, lahko ugotovimo, da imajo nekatere podobnosti. *Mladina* npr. izrazito izstopa s predstavljanjem tematike, doživetja in ponazoritvami. Tudi ocena dela je precej pogosto prikazana. Časnik *Delo* poleg tematike in doživetja zelo pogosto uporablja tudi literarno zvrst, opis drugih del in nagrade, ki sta jih dobila delo ali avtor. Bibliotekarji v projektu »Priporočamo!« pa pozornost posvečajo predvsem tematiki, doživetju, zvrsti in literarni osebi.

Tematika in doživetje sta edina atributa, ki se v analiziranih desetih literarnih kritikah oz. anotacijah v vseh treh virih, to je v *Delu*, *Mladini* in »Priporočamo!« pojavita več kot petkrat (glej Sliko 1). Zvrst in ocena dela pa se več kot petkrat pojavljata v polovici ali več kot polovici anotacij samo dveh virov, v tretjem viru manjkrat: zvrst v *Mladini* le petkrat in ocena v »Priporočamo!« le štirikrat. Za *Delo* je značilno, da več kot polovica kritik vsebuje omembo avtorja, drugih podobnih del, opis dela samega in nagrad, ki sta jih dobila avtor ali delo samo. *Mladina*

pa izstopa po ponazoritvah, ki jih v *Delu* vsebuje manj kot polovica analiziranih literarnih kritik. V projektu »Priporočamo!« so odlomki poseben del predstavitve, zato anotacije ponazoritev ne vsebujejo.

Slika 1: Primerjava prisotnosti posameznih atributov v literarnih kritikah in atributih iz treh virov.

Tabela 2: Uporaba atributov vsebinskega opisa v literarnih kritikah in anotacijah iz slovenskih virov in v raziskavi Saartija (2000).

Atribut	Slovenija	Finska
Vsebina	93	100
Doživetje	77	80
Zvrst	63	/
Pisatelj/pisateljica	47	46
Ocena	53	86
Umestitev	7	26
Podobno	30	/
Nagrade	23	/
Struktura	10	100

Primerjava slovenskih in finskih anotacij ni povsem korektna, ker ne vemo dovolj natančno, kaj je finski avtor uvrščal v posamezne kategorije, in ker slovenski primeri vključujejo kritike in anotacije. Rezultati (glej Tabela 2) pa nam vseeno lahko nakažejo, da je možno, da so atributi opisa vsebine, doživetja, avtorja literarnega dela in ocene literarnega dela univerzalni. Ali je mogoče, da Clare Beghtol (1994) in Smernice (Guidelines, 1999) ne vključujejo doživetja in ocene literarnega dela zato, ker sta lahko subjektivna? Ali opisa avtorja ne vsebujejo prav zato, ker to ni neposredna lastnost literarnega dela, oz. se ne nanaša na vsebino literarnega dela samega?

V odgovor na naše raziskovalno vprašanje, ali bi literarne kritike lahko nadomestile anotacije, ki jih pišejo bibliotekarji sami, ne moremo odgovoriti z gotovostjo, saj smo raziskavo opravili na zelo majhnem vzorcu. Vendar nam analiza vzbuja vtis, da so literarne kritike v izbranih dveh časnikih bogatejše od anotacij v projektu »Priporočamo!«, kar nas lahko napeljuje na domnevo, da bi utegnile biti literarne kritike dobra zamenjava za sedanje anotacije. Seveda se bibliotekar takoj vpraša, kaj narediti z literarno kritiko, ki je tako uničujoča kot kritika M. Z. Panike pisateljice Dese Muck. Po definiciji kritike namreč vsebujejo oceno in ta je lahko pozitivna ali negativna.

Sprašujemo se, ali bi bilo literarne kritike mogoče uporabiti vsaj kot vir predmetnih oznak? Bi morda v takem primeru bibliotekar lahko pripravil vsebinski opis dela le na podlagi kritike, ne da bi literarno delo prebral v celoti? Bi v tem primeru še vedno objektivno poročali o vsebini dela? Če bi bili odgovori na ta vprašanja pozitivni, bi tak postopek utegnil zagotoviti hitro obdelavo in prenos gradiva v izposojjo.

4 Kritike leposlovnih del za odrasle kot vir za predmetne oznake

Viktor Harej, Tanja Merčun in Barbara Plestenjak so v okviru seminarske naloge v študijskem letu 2005/2006 iskali odgovor na drugo zgoraj navedeno raziskovalno vprašanje in ga razdelili na tri podvprašanja:

- Ali si slovenski katalogizatorji pri vsebinski obdelavi leposlovja lahko pomagajo s popularnimi kritikami leposlovnih del?
- Ali so gesla iz kritik, objavljenih v slovenskih časnikih in časopisih vsebovana v Splošnem slovenskem geslovníku (SSG) in
- Ali je SSG sploh primeren za vsebinsko opisovanje leposlovja?

Poiskati je bilo treba leposlovna dela, ki so v vzajemnem katalogu opisana tudi s predmetnimi oznakami in literarne kritike istih del poiskati v časopisju. Iz kritik smo po lastni strokovni presoji izpisali ključne besede in preverili, če SSG vsebuje te besede oz. besedne zveze ali njihove sopomenke, in ključne besede ustrezno oblikovali v predmetne oznake. Tako dobljene predmetne oznake smo primerjali s tistimi, ki so bila leposlovnim delom dodeljene v vzajemnem katalogu. Treba je poudariti, da smo za namen analize razdrli predmetne nize, ki smo jih našli v vzajemnem katalogu in obravnavali vsako predmetno oznako posebej. Pri analizi smo si pomagali s tabelo, kakršna je Tabela 1. V njej smo dobili dober pregled nad gesli, ki so se pojavila v kritikah, a se niso pojavila v kataložnem vpisu in obratno.

Tabela 1: Primerjava gesel iz literarne kritike, Splošnega slovenskega geslovnika in kataložnega vpisa iz zbirke COBIB za literarni deli Alberta Camusa *Tujec* in Mende Nazer *Sužnja*.

	kritika	SSG	kataložni vpis
d	Nuba	Nuba (ljudstvo)	Nuba (ljudstvo)
d	dekleta	dekleta	-
d	posilstvo	posilstvo	-
d	suženjstvo	suženjstvo	suženjstvo
d	Sudan	Sudan	Sudan
d	trgovina z ljudmi	trgovina z ljudmi	-
k	zlorabe	zloraba*	-
k	Odtujenost – človek – svet	-	-
k	absurd	absurd	-
k	eksistencializem	eksistencializem	eksistencializem
k	ateizem	ateizem	-
k	čustvena otopelost	-	-
k	mizantrop, ljudomrznež	-	-
k	nedeterminizem	-	-
k	vprašanje resnice	-	-
d	obsodba na smrt	-	-
d	Alžirija – kolonializem	Alžirija – kolonializem	-
d	umor	-	-
	-	-	francoski roman
	-	-	20.st.

LEGENDA: d= predmetno geslo; k= tematsko geslo

Po zgledu raziskave, ki jo je opravila Susan Hayes (2001), smo vse predmetne oznake razdelili na:

- predmetna gesla, ki označujejo konkretne pojme, o čem eksplicitno govori delo; običajno so v besedilu jasno izražena in
- tematska gesla, ki označujejo abstraktne pojme, čustva; ta navadno niso jasno izražena/povedana, ampak le nakazana.

Želeli smo ugotoviti, katere vrste pojmov so bolj zastopane v kritikah ter katero izmed teh dveh vrst lahko bolj verjetno najdemo v SSG-ju. Rezultat je razviden iz Tabele 1. Ugotovili smo, da je vrsta gesel močno odvisna od zvrsti knjige in da je v kritikah vedno prevladovala ena vrsta gesel. Pri bolj pripovednih, dogajalnih delih so prevladovala predmetna gesla (npr. roman *Sužnja*), medtem ko so pri bolj zahtevnih literarnih delih, kjer vsebina ni tako lahko opisljiva, prevladovala tematska gesla (npr. *Tujec*). Za knjigo *Sužnja* smo tako v kritiki našli oznake kot: Nuba, dekleta, posilstvo, suženjstvo, Sudan, trgovina z ljudmi ter zlorabe, pri čemer je le zadnje geslo tematsko. Naj ponovimo, da so tematska gesla tiste besede, ki niso direktno izražene v delu samem (se v njem ne pojavijo), ampak

označujejo tisto, o čemer delo govori. Če na primer pogledamo analizo knjige *Tujec*, lahko vidimo, da večinoma prevladujejo tematske oznake, saj ima delo bolj simbolni pomen in je sama fabula manj izrazita. Tako oznake kot so: odtujenost človeka v svetu, absurd, eksistencializem, ateizem, čustvena otopelost, ljudo-mrzništvo, nedeterminizem ipd. predstavljajo tematska gesla, medtem ko so predmetna gesla le »obsodba na smrt«, »Alžirija«, »kolonializem« in »umor«.

V primerjavi števila predmetnih in tematskih gesel v svojih rezultatih z ugotovitvami raziskave Suzan Hayes (2001) smo ugotovili nekaj razlik. V nasprotju s Susan Hayes smo v našem vzorcu našli več tematskih kot predmetnih gesel (glej Tab. 2). V naši raziskavi je bilo kar 70 % tematskih gesel, medtem ko jih je bilo pri Hayesovi le 20 %. Tako veliko razliko smo deloma pripisali značilnostim našega vzorca, ki je vseboval več bolj zahtevnih literarnih del in manj del z jasno in enostavno fabulo.

Tabela 2: Delež tematskih in predmetnih gesel v literarnih kritikah v slovenski in ameriški raziskavi.

	S. Hayes (2001)	naša raziskava
tematska gesla	19,5 %	70,3 %
predmetna gesla	81,5 %	29,7 %

Primerjali pa smo tudi to, koliko izmed predmetnih in koliko tematskih gesel, ki smo jih pridobili iz kritik, smo potem tudi našli v SSG-ju. Tako kot Susan Hayes smo tudi sami ugotovili, da je v geslovníku več predmetnih kot tematskih gesel. Vendar pa je Susan Hayes v LCSH našla kar 99 % vseh predmetnih (denotativnih) gesel iz kritik, mi pa le 76 %. Tudi pri tematskih geslih je bil naš delež ujemanja kar za 13 odstotnih točk manjši. Manjši delež ujemanja pri naši raziskavi smo pripisali predvsem mnogo skromnejšemu obsegu SSG v primerjavi z Geslovníkom Kongresne knjižnice (LCSH).

Tabela 3: Delež tematskih in predmetnih gesel, ki so se ujemale s *Splošnim slovenskim geslovníkom* v slovenski in *Library of Congress Subject Headings* v ameriški raziskavi.

	S. Hayes (2001)	naša raziskava
tematska gesla	61,1 %	48,7 %
predmetna gesla	99,3 %	75,8 %

Iz rezultatov smo lahko sklepali, da so kritike sicer uporabne za identifikacijo teme oziroma tematskih oznak, vendar je le-te težje izraziti z jezikom geslovníka.

Glede drugega raziskovalnega vprašanja: ali bi lahko literarne kritike uporabili kot vir predmetnih oznak za leposlovna dela za odrasle, torej lahko na podlagi

našega skromnega vzorca zaključimo, da bi to bilo mogoče. Pri raziskavi pa smo ugotovili tudi, da so vsebinski opisi leposlovnih del v vzajemnem katalogu skromni in mnogokrat ne upoštevajo pravil SSG za opis leposlovja. Pravila so jasna in za uporabnike vzajemnega in lokalnih katalogov bi bilo nedvomno lažje, če bi bili opisi konsistentni. Druga ugotovitev je bila, da SSG ni najbolj primeren za opis leposlovja. Predvsem zato, ker ne vsebuje gesel za opisovanje abstraktnih pojmov kot so občutja in čustva (tematska gesla, npr. žalost). Primanjkuje pa mu tudi generičnih pojmov, ki opisujejo stanja, dejanja in podobno (predmetna gesla, npr. umor, avantura, fronte). Podobne pomanjkljivosti je ugotovila tudi Susan Hayes (2001) v svoji raziskavi glede LCSH.

Tretja izmed ugotovitev se je nanašala na kritike same. Ugotovili smo, da kritike lahko pomagajo katalogizatorjem pri vsebinskem opisu leposlovja. Toda najbolj so uporabne tiste kritike, ki se osredotočajo na vsebino knjige. Tiste kritike, ki knjigo umeščajo v širšo družbeno okolje, predstavljajo aktualnost avtorja ter nastajajoče trende v literaturi, za katalogizatorje niso kaj prida uporabne. Preobsežne so in ne prinašajo gesel, ki bi jih lahko uporabili pri vsebinskem opisovanju. To je ugotovila tudi Suzan Hayes (2001), saj je v veliki meri izločila strokovne kritike kot manj primerne pri iskanju pojmov za predmetne oznake. V naši raziskavi so se tipu strokovne kritike najbolj približale kritike v časopisu *Nedelo* z vsemi že prej omenjenimi prvinami opisovanja družbe, avtorjev itd. Če se torej katalogizatorji odločijo za vsebinski opis le na podlagi kritik, se morajo zavedati, da se kritike prilagajajo vrsti literarnega dela in da se kritike tudi med seboj razlikujejo. Izbrati je torej treba za svoj namen (namen katalogizacije, torej objektivnega opisa) primerne kritike. To pa tudi pomeni, da jih je treba prebrati več.

Zadnja ugotovitev pa je pravzaprav bolj razmišljanje o smiselnosti opisovanja tipa književnosti in literature, saj je ta podatek natančno opisan že s samimi vrstilci UDK in kodami za literarne vrste (COMARC polje 105f).

Ko smo raziskali uporabnost kritik leposlovnih del za odrasle, je ostalo neodgovorjeno še vprašanje, ali bi anotacije iz revije *Šolska knjižnica* lahko služile kot vir predmetnih oznak za leposlovje za otroke.

5 Anotacije leposlovnih del za otroke kot vir za predmetne oznake

Tamara Jesenovec, Jelka Kastelic in Uršula Vimer Kovaček so v okviru seminarke naloge v študijskem letu 2005/2006 odgovarjale na naše tretje raziskovalno vprašanje: ali bi lahko anotacije leposlovnih del za mladino uporabili kot osnovo

za vsebinski opis teh del, ne da bi pri tem pregledali tudi delo samo. Raziskava je potekala z naslednjimi podvprašanji:

- Ali so predmetne oznake, ki jih lahko pridobimo iz anotacij, tudi dodeljene istim delom v vzajemnem katalogu?
- Ali je mogoče iz anotacij pridobiti dodatne predmetne oznake za izbrana dela? Bi z njimi obogatili vsebinski opis?
- Kakšna je vsebina anotacij nasploh?

Pri raziskavi ni bil uporabljen Splošni slovenski geslovník, temveč gesla, ki jih Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča iz Ljubljane, uporablja v svojih priporočilnih seznamih (Mlakar, 2004). Sicer pa je raziskava potekala podobno kot prej opisana raziskava vsebinskega opisa leposlovnih del za odrasle.

V vzajemnem katalogu je bilo treba poiskati taka leposlovna dela, ki so imela predmetne oznake in za katere so bile na voljo tudi ustrezne anotacije. Anotacije smo našli v revijah Šolska knjižnica (ISSN 0353-8958), Mama (ISSN 1408-3345) in Otrok in družina (ISSN 0030-6681). Iz anotacij smo po lastni presoji izpisali ključne besede in jih primerjali s predmetnimi oznakami, ki so bile posameznemu delu dodeljene v vzajemnem katalogu. Če so bili delom dodeljeni predmetni nizi, smo jih za potrebe te raziskave razstavili na posamezne predmetne oznake. Izbrane ključne besede smo potem iskali v geslovníku Pionirske knjižnice. Analiza in rezultati so razvidni iz Tabele 4. Pripomniti je treba, da večina predšolskim otrokom namenjenih del, ki smo jih analizirali, na leposloven način, v obliki zgodbe, obravnava neko poučno temo.

Tabela 4: Primerjava gesel iz anotacije in geslovníka Pionirske knjižnice, enote Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani za vzorec 17 del za otroke.

naslov dela	predmetne oznake v katalogu (1997)	dodatne PO iz anotacij s pomočjo mlad. gesl. (2004)	dodatne PO iz anotacije brez geslovníka	št. PO v anotaciji in katalogu
Ups, jaz sem pa zelen / Pascal Biet	psi, živali, drugačnost, v mladinskem leposlovju	sanje, osamljenost, barve, igra, živali v domišljiji	želje	1
Bela muca / Annick Dannkers	mačke, živali, v mladinskem leposlovju	mame, drugačnost, ljubezen, pustolovščine	želje	1
Tippi: moja knjiga o Afriki / Jana Frey	otročstvo, divjina, živali, narava, v mladinskem leposlovju	Afrika, prijateljstvo	/	2
Zakaj? / Lilijana Praprotnik	živali, humor, v mladinskem leposlovju	divjina, krokodili	kenguru, žirafa, nilski konj, hijena, zebra, mrož, lev, kača	1

naslov dela	predmetne oznake v katalogu (1997)	dodatne PO iz anotacij s pomočjo mlad. gesl. (2004)	dodatne PO iz anotacije brez geslovnika	št. PO v anotaciji in katalogu
Leni in Čivk / Klaus Baumgart	prijateljstvo, v mladinskem leposlovju	živali, osamljenost, narava, dom	/	1
Ko najdeš pravega prijatelja / Hortense Ullrich	prijateljstvo, drugačnost, živali, v mladinskem leposlovju	dom, osamljenost	sostanovalca	2
Maček Molto / Roul Krischanitz	mačke, v mladinskem leposlovju	prijateljstvo, igranje, osamljenost	/	1
Ko je bil Findus še majhen Mucek / Sven Nordqvist	mačke, živali, starost, osamljenost, prijateljstvo, v mladinskem leposlovju	/	/	4
Grozni Gašper na počitnicah / Francesca Simon	dečki, vragolije, v mladinskem leposlovju	počitnice, taborjenje	/	1
Grozni Gašper ima uši / Francesca Simon	dečki, uši, vragolije, nesoglasja, v mladinskem leposlovju	/	medicinski pregled	2
Grozni Gašper goljufa zobno miško / Francesca Simon	dečki, vragolije, zobje, v mladinskem leposlovju	miši	/	2
Grozni Gašper in tajno društvo / Francesca Simon	fantje, bratje, vragolije, nesoglasja, v mladinskem leposlovju	/	/	1
Žabec in tujec / Max Velthuijs	žabe, živali, drugačnost, predsodki, ksenofobija, prijateljstvo, v mladinskem leposlovju	strpnost	tujci	3
Mala miška: Lahko noč / Dugald Steer	noč, strah, varnost, živali, miši, v mladinskem leposlovju	spanje, dedki	/	3
Angelina in Liza / Katharine Holabird	živali, miši, telovadba, prijateljstvo, v mladinskem leposlovju	/	posmehovanje	3

naslov dela	predmetne oznake v katalogu (1997)	dodatne PO iz anotacij s pomočjo mlad. gesl. (2004)	dodatne PO iz anotacije brez geslovnika	št. PO v anotaciji in katalogu
Katja noče v posteljo / Aline de Petigny	čas za spanje, igra, v ml.lep. mladinskem leposlovju	spanje	/	2
Zgodba o Zari / Ivanka Mestnik	psi, živali, hišni ljubljenci, v mladinskem leposlovju	odgovornost	/	1
	Σ 100 % = 72	Σ =72+31=143 %	Σ =72+31+14=163 %	

Ugotovili smo, da so bila analizirana dela povprečno opremljena s 4 predmetnimi oznakami. Pri vsakem vsebinskem opisu se je ponovilo določilo »v mladinskem leposlovju«. Če to iz analize izključimo, lahko ugotovimo, da so imela dela povprečno 3 predmetne oznake. Trinajstim od sedemnajstih del smo lahko dodali predmetne oznake, ki smo jih pridobili z identifikacijo ključnih besed v anotaciji. Dodali smo lahko od enega do pet gesel, ki so izhajala iz anotacij in so bila tudi v geslovniku Pionirske knjižnice. Povprečno smo torej lahko dodali 1,7 predmetne oznake iz geslovnika na posamezno leposlovno delo. Dodatno smo v anotacijah našli še štirinajst izrazov, ki ne izhajajo iz geslovnika in bi jih lahko dodelili sedmim delom. V tem primeru smo dodali eno do osem predmetnih oznak. Povprečno smo torej dodali 0,8 predmetne oznake na delo, ki ni izhajala iz geslovnika Pionirske knjižnice.

S tem smo odgovorili na prvi dve raziskovalni podvprašanji. Ugotovili smo, da se povprečno štirje pojmi iz anotacij kot predmetne oznake pojavljajo v kataložnem zapisu sedemnajstih analiziranih del. Ugotovili pa smo tudi, da bi lahko vsebinski opis vendarle obogatili s povprečno 1,7 predmetnimi oznakami, ki izhajajo iz anotacije in so tudi v geslovniku. Dodatno obogatitev bi prineslo povprečno 0,8 predmetne oznake na kataložni zapis. To so take predmetne oznake, ki sicer izhajajo iz anotacije, vendar jih geslovnik ne vsebuje.

V drugem delu analize smo želeli ugotoviti strukturo in vsebino anotacij. Po pregledu del samih in po analizi anotacij smo ugotovili, da anotacije v vseh primerih predstavijo zgodbo. Pri tem lahko opišejo kraj dogajanja, glavne osebe ali skupine oseb, teme in literarno zvrst. Anotacije imajo različno vsebino: lahko vsebujejo kritiko (pohvalo, priporočilo ipd.) nasvete, priporočila za nakup, kratek opis pisatelja, ilustratorja, prevajalca in drugih oseb, odgovornih za nastanek dela. Lahko tudi napotijo na druga dela istih avtorjev ali dela s podobno tematiko. Lahko omenjajo založbo ali izdajatelja. Po vsebini so torej nekoliko podobne kritikam leposlovnih del za odrasle. Pregledane anotacije so pisali tako knjižničarji kot založniki. Pokazalo pa se je tudi, da imajo pisci anotacij osebni slog pisanja.

6 Zaključek

Ker smo v uvodu izračunali, da bi bilo samo za branje vseh leposlovnih del, ki v Sloveniji izidejo, potrebnih kar pet knjižničarjev v vsaki knjižnici, smo se vprašali, kako bi bilo mogoče postopek vsebinske analize in opisa leposlovnih del opraviti kar najbolj informativno in hkrati ekonomično. Na osnovi tujih raziskav smo menili, da bi utegnile biti književne kritike tisti vir, ki bi nadomestil branje celotnega dela. Da bi preverili primernost literarnih kritik za naš namen, smo analizirali majhen vzorec kritik leposlovnih del za odrasle in anotacij leposlovnih del za otroke. Velika večina leposlovnih del za otroke in odrasle je v vzajemnem katalogu opisana le z vrstilcem UDK. Analizirani vzorec je bil majhen predvsem zato, ker je zelo težko najti taka dela, ki so v vzajemnem katalogu opisana tudi s predmetnimi oznakami, in za katera so bile objavljene anotacije ter literarne kritike. Če bi bilo mogoče pridobiti večji vzorec, bi analizo lahko vsaj delno opravili z avtomatskimi postopki lingvističnih analiz.

Kljub majhnemu vzorcju pa smo pridobili uvid v trende na tem področju. V primerjavi vsebine anotacij, ki so jih za leposlovna dela za odrasle napisali knjižničarji in literarne kritike, ki so jih za ista dela napisali novinarji in kritiki, smo identificirali trinajst atributov: temo, doživetje, zvrst, oceno, avtorja, literarno osebo in ponazoritev, kraj dogajanja, podobna dela, opis dela in nagrade, čas ter strukturo dela. V analiziranih virih (časnik *Delo*, tednik *Mladina* in projekt knjižničarjev celjske regije »Priporočamo!«) so se ti atributi po pogostosti pojavljali v pravkar navedenem vrstnem redu, čeprav se niso vsi pojavljali v vseh virih in so posamezni viri imeli tudi drugačen vrstni red po pogostosti. Bibliotekarji in kritiki so tematiko, doživetje in literarno zvrst omenjali najpogosteje, čas dogajanja in strukturo dela pa najmanjkrat. Drugi atributi so bili različno uporabljani. Če izhajamo iz ameriških smernic za vsebinski opis leposlovja *Guidelines of Subject Access to Individual Works of Fiction, Drama, Etc.* (1990), potem za vsebinski opis potrebujemo: tematiko, literarno zvrst, kraj in čas dogajanja ter literarne osebe. Tako literarne kritike kot anotacije knjižničarjev vseh teh atributov pogosto sploh niso vsebovale. Celo nasprotno. Več kot polovica anotacij in kritik iz vseh treh virov je vsebovalo le dva atributa, in sicer tematiko in doživetje. Poleg tega smo zasledili tudi zelo negativne kritike in po ugotovitvah Andreja Pogorelca (2006) si knjižnice ne morejo privoščiti take vrednostne ocene del, ki si jih bralci izposojajo. Zaključimo lahko, da pisci literarnih kritik in knjižničarji različno opisujejo leposlovje, in zato dvomimo, da bi kritike lahko tvorile vsebinski opis v knjižničnih katalogih. Vendar pa bi knjižničarji in založniki glede tega morda lahko dosegli dogovor: če bi založniki sprejeli smernice za opis vsebine (attribute) in obseg kritik, bi v katalogih to lahko bila brezplačna promocija njihove produkcije.

Naša analiza se je nadaljevala z ugotavljanjem, ali bi bilo književne kritike mogoče izkoristiti vsaj za tvorbo oz. identifikacijo primernih predmetnih oznak.

Knjižničarjem bi bilo na ta način olajšano naporno in odgovorno intelektualno delo iskanja primernih predmetnih oznak pri katalogizaciji. Ugotovili smo, da bi bilo to sicer mogoče, vendar da Splošni slovenski geslovník ne vsebuje dovolj predmetnih oznak, ki so za leposlovna dela potrebna. Med njimi manjkajo predvsem abstraktni pojmi, kot npr. čustva. Če bi se slovenski knjižničarji bolj dejavno vključili v gradnjo geslovníka, bi se tudi to stanje lahko izboljšalo.

Podobna je bila ugotovitev glede geslovníka za mladinsko književnost Pionirske knjižnice v Ljubljani. Tudi v tem smo pogrešali nekatera gesla, ki bi jih lahko identificirali v anotacijah. Vsekakor pa bi bilo dobrodošlo tudi povezovanje obeh geslovníkov tako, da bi delovala po enakih načelih in se dopolnjevala. Najbolj je moteče določilo »v mladinskem leposlovju«, ki sicer lahko deluje kot iskalni element za poučene knjižničarje, za splošno javnost pa najbrž ne. Pri delih za otroke pa smo tudi ugotovili, da so anotacije lahko le pomožni vir za dodelitev predmetnih oznak. To je predvsem posledica raznolike vsebine anotacij.

Če bi bil torej možen dogovor o vsebini kritik in anotacij, bi bile te lahko koristen dodatek vsebinskemu opisu leposlovnih del v knjižničnih katalogih. Zelo koristno bi bilo, če bi se tudi knjižničarji med seboj dogovorili, kako opisati vsebino leposlovja. Sedanje stanje v katalogu namreč kaže na veliko nekonsistentnost, kar škodi informativnosti in učinkovitosti kataloga pri iskanju gradiva.

Viri

1. Beghtol, C. (1994). *The classification of fiction*. Metuchen, N.J.: Scarecrow.
2. *Guidelines on Subject Access to Individual Works of Fiction, Drama, Etc.* 2. ed. (2000). Chicago: American Library Association.
3. Hayes, S. M. (2001). Use of popular and literary criticism in providing subject access to imaginative literature. *Cataloging & Classification Quarterly*, 32 (4), 71-97.
4. *Leposlovje – število izdanih naslovov, 2004*. V *Statistični letopis RS* (2005). Pridobljeno 7. 12. 2006 s spletne strani http://www.stat.si/letopis/index_vsebina.asp?poglavje=8&leto=2005&jezik=si
5. Ločniškar-Fidler, M. (2004). *Razvoj, obdelava in uporabniki neknjižnega gradiva v splošnih knjižnicah*. Magistrsko delo. Ljubljana : Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
6. Matoz, Z. (7. 9. 2005). Univerzalne ženske zaupnosti. *Delo*. Pridobljeno 1.1.2007 s spletne strani http://www.delo.si/index.php?sv_path=41,104,85797&fromsearch=1

7. Mlakar, I. (Ur.). (2005). *Klicarji zvezd : pregledni in priporočilni seznam mladinskih knjig iz leta 2004*. Ljubljana : Rokus.
8. Mlakar, I. (Ur.). (2004). *Pravljичni vrtovi, sezname želja in druge zgodbe : pregledni in priporočilni seznam mladinskih knjig iz leta 2003*. Ljubljana : Rokus.
9. M.Z. (4. 3. 2004). Iz tiskarne – Desa Muck: Panika. Delo. Pridobljeno 1. 1. 2007 s spletne strani <http://www.delo.si>
10. »Priporočamo!«. Osrednja knjižnica Celje. Pridobljeno 15.1.2006 s spletne strani <http://www.ce.sik.si/>
11. Pogorelec, A. (2004). *Metodologija vsebinske obdelave leposlovja*. Magistrsko delo. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
12. Pogorelec, A. et al. (2004). Vsebinski opis leposlovja za odrasle: strokovno teoretične osnove za izvedbo projekta »Skriti zaklad«. *Knjižnica*, 48 (1/2), 57-82.
13. Primc, B. (06.07.2005). Ženske v sodobni Indiji. *Delo*. Pridobljeno 1. 1. 2007 s spletne strani http://www.delo.si/index.php?sv_path=43,49&so=Delo+in+dom&da=20050706&ed=&pa=13&ar=a3b96f71baa9038e4ba8dc236e7289ff04&fromsearch=1
14. Saarti, J. (2000). Taxonomy of novel abstracts based on empirical findings. *Knowledge Organization*, 27 (4), 213-220.
15. *Splošni slovenski geslovník*. (2002). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica. Pridobljeno 25. 3. 2005 s spletne strani: <http://nuk.uni-lj.si>
16. Učakar, P. (2002). Gesla za vsebinski opis leposlovja v osnovnošolskih knjižnicah. *Šolska knjižnica*, 12 (3), 99-103.
17. *Univerzalna decimalna klasifikacija*. 3. izd. (1991). Ljubljana: Centralna tehniška knjižnica.
18. Vončina, D. (2.8.2004). Znanstvena fantastika? Ne, pač pa 21. stoletje. *Mladina*. Pridobljeno 1. 1. 2007 s spletne strani: <http://www.mladina.si>
19. Zwitter, S. (2002). Ključne besede v katalogizaciji leposlovja. *Šolska knjižnica*, 12 (3), 104-105.
20. Zwitter, S. (2005). Klasifikacija vsebine leposlovja : praktična izvedba projekta Skriti zaklad. *Šolska knjižnica*, 15 (1/2), 28-32.

Izr. prof. dr. Alenka Šauperl je predavateljica na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.
Naslov: Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana
Naslov elektronske pošte: alenka.sauperl@ff.uni-lj.si

Viktor Harej, študent na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Naslov: Lokavec 25, 5270 Ajdovščina

Naslov elektronske pošte: viktor.harej@gmail.com

Tamara Jesenovec, študentka na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Naslov: Dobovičnikova 49, 1360 Vrhnika

Naslov elektronske pošte: jtamara6@gmail.com

Jelka Kastelic, študentka na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Naslov: Marinča vas 29, 1303 Zagradec

Naslov elektronske pošte: jelka.kastelic@gmail.com

Tanja Merčun, študentka na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Naslov: Dragarjeva 8, 1234 Mengeš

Naslov elektronske pošte: tanja.mercun@gmail.com

Barbara Plestenjak, študentka na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Naslov: Ljubogojna 32, 1354 Horjul

Naslov elektronske pošte: barbara.plestenjak@gmail.com

Uršula Vimer Kovaček, študentka na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Naslov: Malejeva 6, 1000 Ljubljana